

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)

**YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19)
HAFTALIK HABER POSTASI
01.06.2020**

İçindekiler

Haftanın HASUDER Önerisi	2
Dünyadan Haberler	2
DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (25-31 Mayıs 2020) WHO Situation Reports 126-132	2
ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)	4
Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)	5
Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)	5
Türkiye'den Haberler	6
Kamu Kurumları	8
T.C. Cumhurbaşkanlığı	8
T.C. Sağlık Bakanlığı	9
T.C. İçişleri Bakanlığı	9
T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	10
T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	11
T.C. Adalet Bakanlığı	11
T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı	12
T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı	12
T.C. Milli Eğitim Bakanlığı	12
T.C. Milli Savunma Bakanlığı	12
T.C. Ticaret Bakanlığı	12
Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA)	12
Türk Standardları Enstitüsü (TSE)	12
Meslek Örgütleri ve Dernekler	13
Türk Tabipleri Birliği (TTB)	13
İstanbul Tabip Odası (İTO)	13
Ankara Tabip Odası (ATO)	13
İzmir Tabip Odası	13
Türk Toraks Derneği (TTD)	13
Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)	14
HASUDER'den Haberler	14
Okuma Önerisi	14

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER)
YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (01.06.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (163.942) Dünya (5.934.936) **Ölüm*:** Türkiye (4.540) Dünya (367.166)

**31 Mayıs 2020 itibarıyla açıklanan verilerdir.*

Haftanın HASUDER Önerisi

COVID-19 mücadelesi yaşanılabilir sağlıklı bir çevrenin sağlanması ile güç kazanacak

Tütün dumanı, hava kirliliği, gıda krizi, yoksulluk gibi durumlar hastalıklar için zemin hazırlayan ve/veya bu zemini güçlendiren olumsuzluklar.

COVID-19 mücadelesini sürdürürken bu konularda farkındalığımızın olması, çözümlerin bu farkındalıkla aranması bir sonraki olası krizlerin önlenmesi için de yardımcı olabilecek.

Farkında olalım, farkındalığın artmasına katkı sunalım...

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (25-31 Mayıs 2020) [WHO Situation Reports 126-132](#)

- DSÖ, "[COVID-19 Maliyetini Ortaya Çıkarmak: Hızlı Ölüm Sürveyansı ve Salgın Müdahalesi için Teknik Paket](#)" isimli yeni bir teknik paket oluşturmak için Vital Strategies ve diğer küresel ortaklarla işbirliği içindedir. Bu, COVID-19'u kapsayan sürveyans ve müdahale planlaması ile ulusal hükümetleri desteklemek üzere, hızlı ölüm sürveyansı ve salgın müdahalesi için teknik bir pakettir.
- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros, 25 Mayıs'ta yaptığı [basın toplantısı](#)nda, COVID-19'a karşı dört ilacın ve ilaç kombinasyonlarının güvenliğini ve etkinliğini değerlendirmek için kurulan Dayanışma Denemesinin bir parçası olarak;
 - 35 ülkedeki 400'den fazla hastanenin aktif olarak hasta aldığını ve 17 ülkeden yaklaşık 3500 hastanın kaydolduğunu söyledi.
- DSÖ Avrupa Bölge Ofisi ve Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi (ECDC), COVID-19 virüsünü de tespit etmek için grip sürveyans sistemlerini yeniden kullanmaya devam edeceklerini söylediler (26.05.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ, [sağlık çalışanlarının taşıdığı COVID-19'un risk faktörlerinin değerlendirilmesi](#) için bir [vaka kontrol protokolü](#) yayımladı (26.05.2020). Bu çalışmanın temel amacı, COVID-19 hastalarıyla temas halinde olan sağlık çalışanlarında SARS-CoV-2 enfeksiyonu risk faktörlerini karakterize etmek ve değerlendirmektir.
- DSÖ tarafından [sigara kullanımı ile COVID-19 riskindeki artış arasındaki ilişki](#)'yi araştıran bilimsel bir özet yayımlandı. Bu inceleme sırasında mevcut kanıtlar, sigara içmenin, hastaneye yatırılan COVID-19 hastalarında artan hastalık şiddeti ve ölümlle ilişkili olduğunu göstermektedir. [Burada](#)

- DSÖ, “[COVID-19 Virüs Enfeksiyonu için Nüfus Temelli ve Yaşa Dayalı Bir Seroepidemiolojik Araştırma Protokolü](#)”nü yayımladı (26.05.2020). Bu protokol, COVID-19 virüs enfeksiyonunun rapor edildiği herhangi bir ülkede, genel nüfustaki pozitif kan testleriyle belirlenen enfeksiyonun kapsamını araştırmak için tasarlanmıştır.
- [COVID-19 Stratejik Müdahale ve Hazırlık Planı \(SPRP\)](#)’nın ilkeleri güncellenmiş ve altı bölge ofisinin hepsine danışılarak, DSÖ tarafından düzenli olarak gözden geçirildi. Bu ilkeler [DSÖ COVID-19 Çağrısı](#)’nda yer almaktadır (24.05.2020)
- DSÖ, “[COVID-19’un Klinik Yönetimi](#)” adlı geçici bir rehber yayımladı (27.05.2020).
- DSÖ, “[COVID-19 Temaslı Takibinde, Dijital Yakınlık İzleme Teknolojilerinin Kullanımına Rehberlik Etmeye Yönelik Etik Hususlar](#)” adlı geçici bir rehber yayımladı (28.05.2020).
- DSÖ Amerika Bölge Direktörü Dr. Carissa F. Etienne;
 - Amerika Bölgesi’ndeki COVID-19 salgınına yapılan müdahalenin kronik hastalık bakımını içermesi gerektiğini, çünkü her 4 kişiden 1’inin, altta yatan bulaşıcı olmayan hastalıklar nedeniyle COVID-19’dan kötü sonuç alma riski altında olduğunu söyledi (26.05.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ, “[Sağlık çalışanlarındaki SARS-CoV-2 Enfeksiyonu için Sürveyans Protokolü](#)” adındaki dokümanı yayımladı (28.05.2020).
- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros 27 Mayıs’ta yaptığı [basın toplantısı](#)nda, DSÖ Vakfı, DSÖ çalışmalarının tüm unsurlarını finanse etmeye yardımcı olmaya ve Kuruluşun önceliklerine tam olarak uymaya devam ederken, Dayanışma Müdahale Fonu’nun, DSÖ’nün COVID-19 ile ilgili faaliyetlerini desteklemek için bağış almaya devam edeceğini söyledi.
- DSÖ, İtalya’daki sağlık çalışanları, polisler ve mahkumların deneyimlerini, cezaevlerinde ve gözaltı uygulamasının yapıldığı diğer yerlerde COVID-19’a karşı hazırlanma, hastalığın önlenmesi ve kontrolü konusunda rehberlik vermek için kullanmaktadır (28.05.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, “[COVID-19’a Sağlık Sistemlerinin Yanıtının Güçlendirilmesi: Eczacılar için Teknik Rehber](#)” adlı dokümanı yayımladı (27.05.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ, “[Mevcut COVID-19 Salgını Sürecinde Kitle Toplantıları için Anahtar Planlama Önerileri](#)”ni yayımladı (30.05.2020).
- Birleşmiş Milletler (BM) ve DSÖ, tüm dünyadaki hükümetleri pandeminin akıl sağlığı sonuçlarını ciddiye almaya ve akıl sağlığı desteğinin yaygın olarak bulunmasını sağlamaya çağırdı. [Burada](#) DSÖ bunu yakın zamanda yayımlanan bir [makale](#)de tartışmaktadır, [topluluklar için yönergeler](#) ve bir [çocuk kitabı](#) yayımlamıştır.
- DSÖ Avrupa Bölge Ofisi tarafından yayımlanan bir [makale](#), “[DSÖ Avrupa Bölgesindeki Uzun Süreli Bakım Hizmetlerinde COVID-19 Salgınının Önlenmesi ve Yönetilmesi](#)” adlı yakın zamanda yayımlanan teknik rehberi tanıtmaktadır (28.05.2020)
- DSÖ, COVID-19 sürecinde kitlesel aşılama kampanyaları yürütmenin göreceli risklerinin ve faydalarının değerlendirilmesine adım adım yaklaşan bir [karar alma çerçevesi](#) yayımladı (22.05.2020).
- Bulaşıcı olmayan hastalıklar (BoH) ile yaşayan insanlar, COVID-19 nedeniyle ağır derecede hastalanmaya veya ölmeye karşı daha savunmasızdır. Salgın, [hızlı bir değerlendirilmenin ön sonuçları](#)na göre BoH’nin hizmetinde aksamalara neden olmuştur ve DSÖ hükümetleri bu durumu 'daha iyi inşa etmeye' teşvik etmektedir (29.05.2020).
- Kosta Rika Başkanı ve DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros, COVID-19 ile mücadele için herkes için erişilebilir aşı, test, tedavi ve diğer sağlık teknolojilerini gerçekleştirmeyi amaçlayan bir politika girişimi olan “[COVID-19 Teknoloji Erişim Havuzu](#)”nu başlattı. Girişimin [5 öncelik alanı](#) bulunmaktadır (31.05.2020).
- DSÖ Avrupa Bölge Direktörü Dr. Hans Henri P. Kluge, Avrupa’daki COVID-19 pandemisini analiz eden ve toparlanmanın farklı bir ekonomiye, refah ekonomisine yol açması gerektiğini vurgulayan bir açıklama yaptı (28.05.2020). [Burada](#)
- DSÖ Afrika Bölge Ofisi, ülkeleri, kısıtlamaları gevşetirken ihtiyatlı davranmaya çağırdı. DSÖ Bölge Direktörü Dr. Moeti “Kilitlenmenin sona erdirilmesi bir olay değil, bir süreç ...” dedi (28.05.2020). [Burada](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- CDC; Sağlık Müdürlükleri İçin Özel Hususlar, Bir Salgın Sırasında Soruşturmaları Yönetme, Vaka İncelemesi ve Temaslı Takibi Faaliyetleri Ne Zaman Başlatılır, Vaka Araştırmacıları ve Temaslı Takipçisi Eğitimi, Vaka İncelemesi ve Temaslı Takibinde Personelin Rollerinin Ölçeklendirilmesi, COVID-19 Vaka İncelemesi ve Temaslı Takibi Planının Geliştirilmesi Hakkında Ara Kılavuz: Genel Bakış, Dijital Temaslı Takibi Araçları, Destek Hizmetleri, Gizlilik ve Onay, Vaka İncelemesi ve Temaslı Takibi Başarısının Değerlendirilmesi, Araştırmaları Belirleme ve Yönetme için Veri Yönetimi, Topluluk Desteği Oluşturma, COVID-19 Vakasının İncelenmesi hakkında [kaynaklar](#) içeren dokümanları yayımladı (26.05.2020).
- [Poliklinik ve Ayaktan Tedavi Tesisleri için Geçici Ek Rehber](#): Birleşik Devletlerde COVID-19'un Toplumsal Yayılımı ile Mücadele yayımlandı (26.05.2020).
- [Ulaşım Esnasında Kendinizi Koruyun](#): Toplu taşıma, otomobil ve taksiler, küçük ulaşım araçları ve kişisel araçlar hakkında öneriler yayımlandı (26.05.2020).
- [Çocuk Bakımı, Okullar ve Gençlik Programları](#): Planlama, Hazırlık Yapma ve Mücadele Etme yayımlandı (28.05.2020).
- [Temel Kaynaklar](#) bütünsel bir şekilde yayımlandı (27.05.2020).
- [Bireyler ve Aileler için Cenaze Rehberi](#) yayımlandı (27.05.2020).
- [Kapalı Ortamlarda Birlikte Yaşayanlar](#): En duyarlı kişileri nasıl koruruz... CDC, dar hanelerde birlikte yaşayan insanlardan; 65 yaş üzeri ve kronik hastalığı olan bireyleri korumaya yönelik önlemleri paylaştı (27.05.2020).
- [Evinizi Temizleme ve Dezenfekte Etme](#): Birisi hasta olduğunda günlük adımlar ve ekstra adımlar yayımlandı (27.05.2020).
- [Engelli Bireylere Yönelik Bakım Evleri için Rehber](#) yayımlandı (27.05.2020).
- [Ofisler için COVID-19 İşveren Bilgileri](#) yayımlandı. Güvenli ve sağlıklı bir işyeri oluşturmak ve çalışanları ve müşterileri korumak için atılacak adımları içerir (27.05.2020).
- [Sanitasyon ve Atık Su Çalışanları için COVID-19 Hakkında Bilgi](#) yayımlandı.
 - Son zamanlarda, COVID-19'a neden olan virüsün, arıtılmamış atık sularda bulunduğu bildirildi.
 - Atık suya maruz kalma nedeniyle kimsenin COVID-19 ile hastalandığına dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.
 - Atık su arıtma tesisi operasyonlarıyla ilgili standart uygulamalar, atık su işçilerini COVID-19'a neden olan virüsten korumak için yeterli olmalıdır (28.05.2020).
- [ABD Dışı Sağlık Hizmetlerinde Şüpheli COVID-19 Hastalarının Triyajı için Standart Çalışma Prosedürü: Erken Tespit ve Triyaj sırasında Bulaşın Önlenmesi](#) yayımlandı. Son değişikliklerin özeti:
 - Sağlık çalışanlarının triyaj sırasında kendilerini nasıl koruyabileceklerini açıklayan düzenlemeler
 - Ateşi (>38°C) veya ateş geçmişi göz önüne almak için triyaj algoritmasına güncelleme (28.05.2020).
- [İş İnsanları ve İş Yerleri için Kaynaklar](#) paylaşıldı (28.05.2020). [Kaynak](#)
- [Eczaneler için Rehber: COVID-19 Mücadelesi Sırasında Eczanelerde Eczacılar ve Eczane Teknikerlerine Yönelik Rehber](#) yayımlandı (28.05.2020).
- [Ne yapabilirsiniz?](#)
 - CDC; Atabileceğiniz adımlar, Stresle Başa Çıkma, Hastalığa Karşı Bir Plan Yap, Yerel halk sağlığı yetkililerini takip edin, Semptomlarınız varsa ne yapmalı konularında bilgilendirmeler ve öneriler yayımladı (28.05.2020).
- [Çocuk Bakımı, Okullar ve Gençlik Programları](#): Planlama, Hazırlık Yapma ve Mücadele Etme yayımlandı (28.05.2020).
- [Temel Kaynaklar](#) bütünsel bir şekilde yayımlandı (27.05.2020).
- [21. haftaya \(23 Mayıs'a kadar\) dair](#) Önemli Güncellemeler yayımlandı (29.05.2020).
- [COVID-19'a Yönelik Hastane Enfeksiyonunu Önleme ve Kontrol SSS](#) yayımlandı (29.05.2020). (Son güncellenme tarihi: 23 Nisan)
- [Yardımlı Yaşam Tesislerinde COVID-19'un Yayılmasını Önlemeye İlişkin Hususlar](#) yayımlandı. Son değişikliklerin özeti:
 - Kısıtlamaların gevşemesi halinde; ziyaretçiler ve grup faaliyetleri hakkında öneriler güncellendi

- Enfeksiyonların izlenmesine ve süreç önlemlerinin sistematik bir şekilde izlenmesine yardımcı olabilecek Uzun-Dönem Bakım tesisleri modülü hakkında ek bilgiler içerir (29.05.2020).
- [Havayolu Şirketleri için Uçak Yolculuğu Araç Seti](#) yayımlandı (29.05.2020).
- [Gençlik Sporları için Öneriler](#) yayımlandı (29.05.2020).
- [Sağlık Hizmetlerinde Olmayan COVID-19'lu Kişilerin İzolasyonunun Durdurulması](#) ara rehberi yayımlandı. Son değişikliklerin özeti:
 - İyileşme sonrası uzun süreli viral bulaşıcılığı devam edebilecek kişilerin yönetimi hakkında bilgi eklendi.
- [Yüksek Risk Altında İşçilere Sahip İşverenler](#) hakkında bilgilendirmeler yayımlandı (29.05.2020).
- [COVID-19 ve Çocuklar SSS](#) 29 Mayıs'ta güncellendi.
- [Et ve Tavukçuluk İşleme Tesisi Değerlendirme Araçları](#)
 - İş sağlığı ve güvenliği profesyonelleri ile et ve kümes hayvanı işleme tesislerini değerlendiren eyalet ve yerel halk sağlığı yetkilileri için araçlar ve kaynaklar içermektedir (29.05.2020).
- [Çocuk Bakım Programları](#) hakkında öneriler yayımlandı (29.05.2020).
- [Temaslı Takibi](#) güncellendi. Son değişikliklerin özeti:
 - Asemptomatik vakalar için temas penceresi, asemptomatik vakalar, semptomatik olanlara göre daha az viral yüke sahip olabileceği için; pozitif numuneden önceki 10 günden 2 güne değiştirildi. Bu zaman periyodu DSÖ, Avrupa CDC ve Kanada Halk Sağlığı ile de uyumludur (29.05.2020).

Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

- ECDC tarafından, Avrupa ülkelerinde seyahatle ilgili bireysel rehberlik ve işletmelerin prosedürlerini geliştirme amacıyla hazırlanan "[AB/AEA'da COVID-19 Yayılımını Azaltmak için Seyahatle İlgili Önlemlere İlişkin Hususlar](#)" adlı doküman yayımlandı (26.05.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, "[AB/AEA ve İngiltere'de COVID-19'da Önlemlerin Azalmasının Etkisini Değerlendirmek için Planlanan Çerçeve](#)" adlı doküman yayımlandı (26.05.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, "[Havuzlanmış RT-PCR Testi ile SARS-CoV-2 Enfeksiyonunun Nokta Prevalansını Tahmin Etme Metodolojisi](#)" adlı doküman yayımlandı (28.05.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, uçak yolculukları öncesinde alınması önerilen bireysel tedbirler ile ilgili "[COVID-19 - Yolculuğunuzu Planlayın](#)" adlı poster yayımlandı (29.05.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, süregelen halk sağlığı tehditleri hakkında haftalık bir bülten olan "[Bulaşıcı Hastalık Tehditleri Raporu, 24-30 Mayıs 2020, 22. Hafta](#)" yayımlandı. Raporda COVID-19'un yanı sıra diğer bulaşıcı hastalıklar ile ilgili güncellemeler yer aldı (29.05.2020). [Kaynak](#)

Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)

- FDA; genel anesteziye ek olarak, trakeal entübasyonu kolaylaştırmak, cerrahi veya mekanik ventilasyon sırasında iskelet kası gevşemesi sağlamak için endike olan [süksinilkolin klorür enjeksiyonunu \(USP 200mg/10mL\)](#) onayladı. Süksinilkolin klorür enjeksiyonunun yan etkileri arasında anafilaksi, hiperkalemi ve malign hipertermi bulunmaktadır (26.05.2020). [Kaynak](#)

Türkiye'den Haberler

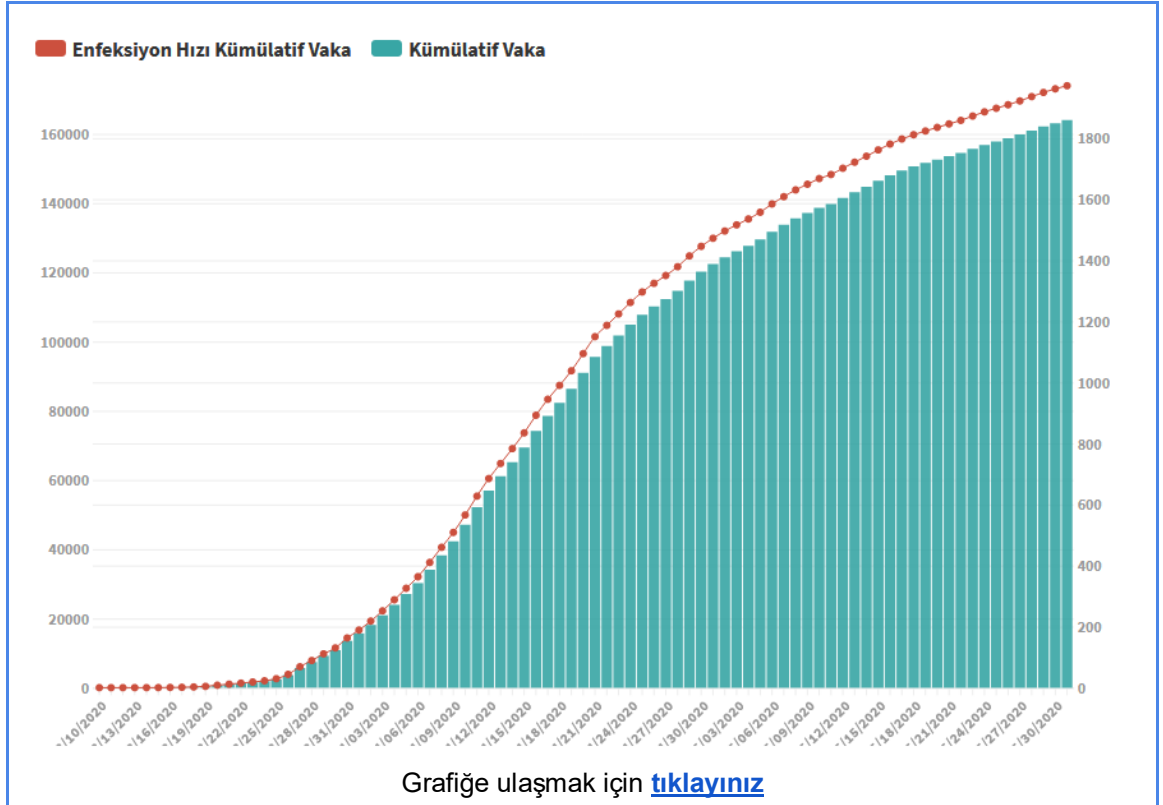
Tablo 1. Günlük Test Sayısı, Vaka ve Ölüm Sayıları ile İlgili Veriler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
25.05.2020	21.492	4,59	987	157.814	29	4.369	2,77
26.05.2020	19.853	4,78	948	158.762	28	4.397	2,77
27.05.2020	21.043	4,92	1.035	159.797	34	4.431	2,77
28.05.2020	33.559	3,52	1.182	160.979	30	4.461	2,77
29.05.2020	36.155	3,16	1.141	162.120	28	4.489	2,77
30.05.2020	39.230	2,51	983	163.103	26	4.515	2,77
31.05.2020	35.600	2,36	839	163.942	25	4.540	2,77

Pozitiflik Oranı (%) = (Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı) x 100

Vaka-Fatalite Oranı (%) = (Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı) x 100 [Kaynak](#)

Grafik 1. Kümülatif Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

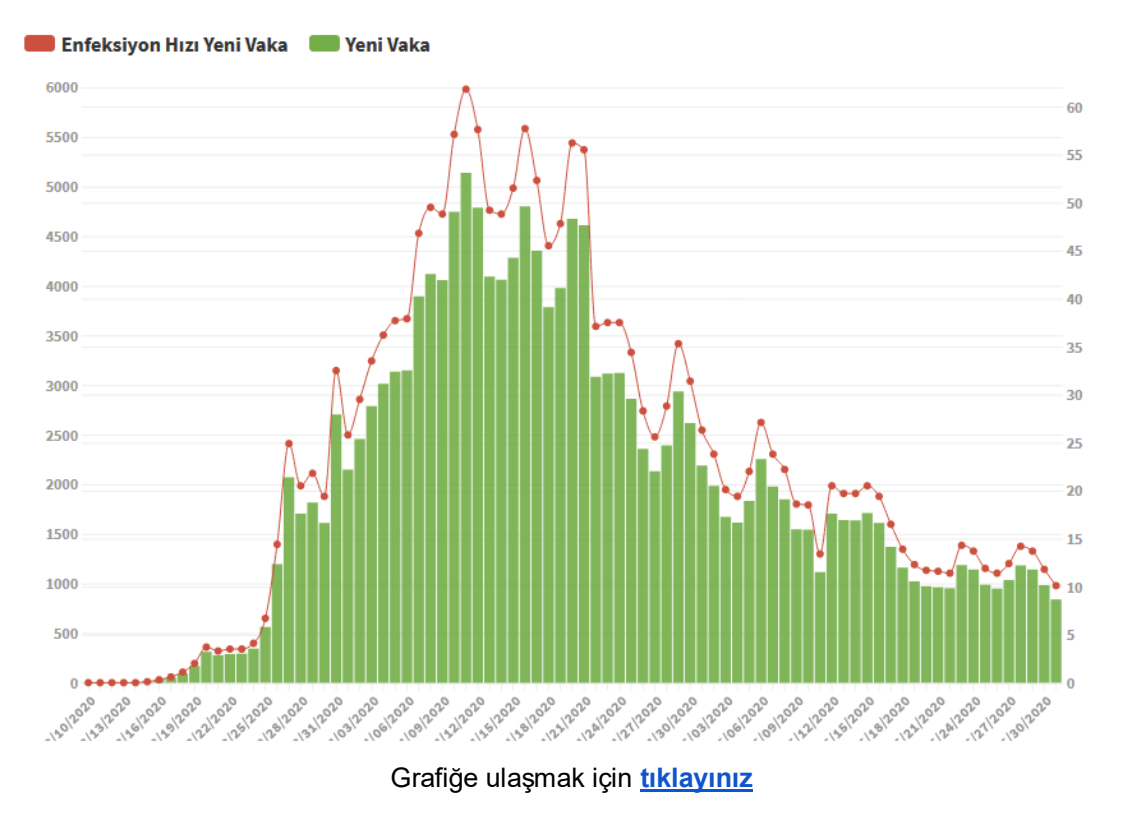
HASUDER tarafından hazırlanmıştır (31.05.2020)

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı**

görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.

Grafik 2. Yeni Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

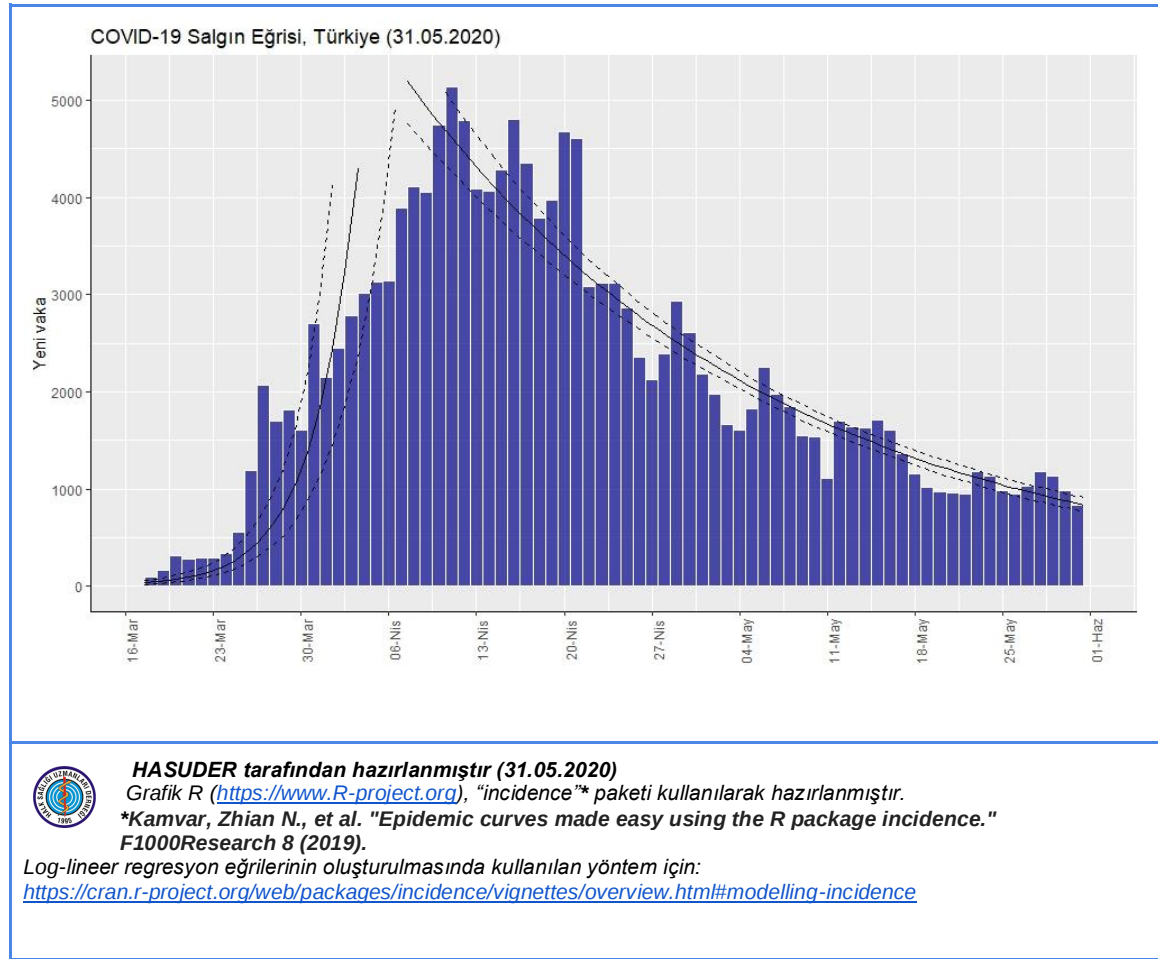

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (31.05.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

Grafik 3. Yeni Vaka Salgın Eğrisi

Kamu Kurumları

T.C. Cumhurbaşkanlığı

- Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, video konferans yöntemiyle gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı Kabine toplantısının ardından yaptığı açıklamada (28.05.2020);
 - 29 Mayıs'ta Sancaktepe'de 2 ayda inşa edilen 1008 yataklı Profesör Doktor Feriha Öz Acil Durum Hastanesi'nin açılacağını,
 - Şehirlerarası seyahat sınırlamasının 1 Haziran'dan itibaren tamamıyla kaldırıldığını,
 - İdari izinde bulunan veya esnek çalışma sistemine dahil olan kamu personelinin 1 Haziran tarihi itibarıyla normal mesaiye başlayacağını,
 - Kreşler ve gündüz bakım evlerinin tamamının 1 Haziran'da açılacağını,
 - Sağlık Bakanlığı tarafından tanımlanan ve takibi yapılan kronik hastalığı olan kamu personelinin durumlarının kurumlarınca değerlendirileceğini,
 - 65 yaş üstünün sokağa çıkma sınırlamasının ve Pazar günleri 14.00-20.00 saatleri arasında istisna kapsamında olma uygulamasının devam edeceğini,
 - Esnaf ve sanatkâr olarak işletme sahibi 65 yaş üstü vatandaşların maske, mesafe, temizlik şartına riayet şartıyla işinin başında bulunabileceğini,
 - 20 yaş altıyla ilgili sokağa çıkma uygulamasını da 18 yaşa indirildiğini, 0-18 yaş grubunun tamamının Çarşamba ve Cuma günleri 14.00-20.00 saatleri arasında sokağa çıkma sınırlamasına tabi olmayacağını,
 - 1 Haziran itibarıyla restoran, kafe, hastane, kiraathane, çay bahçeleri, dernek lokali, yüzme havuzu, kaplıca türü işletmelerin belirlenen kurallar dahilinde saat

22:00'ye kadar hizmet vermeye başlayacağını, eğlence mekânları ile nargile satışının bu kapsamın dışında olduğunu,

- Sadece kendi müşterilerine hizmet veren turizm tesislerinin bünyesindeki işletmelerin saat sınırlamasına tabi olmayacağını,
- Yol güzergâhlarındaki dinlenme tesislerinin 1 Haziran'da hizmet vermeye devam edeceğini,
- Plajlar, milli parklar ve bahçelerin belirlenen kurallar dâhilinde 1 Haziran'dan itibaren faaliyete geçebileceğini,
- Müze ve ören yerlerinin 1 Haziran'da açılacağını,
- Hayvan satış yerlerinin 1 Haziran'dan, hipodromların 10 Haziran'dan itibaren yeniden faaliyete geçebileceğini,
- Bireysel sporlarla ilgili sınırlamaların kaldırıldığını,
- Spor tesisleriyle içlerindeki tesislerin gece 24.00'a kadar hizmet verebileceğini,
- Deniz turizmi, balıkçılığı ve taşımacılığı ile ilgili sınırlamaların, belirlenen kurallar dâhilinde kaldırıldığını,
- Sürücü kursları benzeri kursların 1 Haziran'dan itibaren hizmet verebileceğini,
- Kütüphaneler, millet kuraathaneleri, gençlik merkezleri, gençlik kamplarının 1 Haziran'dan itibaren belirlenen şartlar dâhilinde faaliyetlerini sürdürebileceğini,
- Açık havada oturma yeri olan yerlerdeki konserlerin saat 24.00 ile sınırlı olmak üzere başlayabileceğini belirtti. [Kaynak](#)

T.C. Sağlık Bakanlığı

- “HES (Hayat Eve Sığar) Kodu nedir? Nasıl alınır?” ile ilgili bilgiler içeren web sayfası erişime açıldı (29.05.2020). [Burada](#)
- Bakanlığın web sayfasına “Bütün İş Yerleri İçin Ortak Afişler” ve “Çalışma Rehberi Afişleri” eklendi. [Burada](#)
- “[COVID-19 Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi](#)” yayımlandı (01.06.2020).
- “[COVID-19 Pandemisinde Normalleşme Döneminde Sağlık Kurumlarında Çalışma Rehberi](#)” yayımlandı (01.06.2020).

T.C. İçişleri Bakanlığı

- Yeni tip koronavirüs salgını döneminde dünya genelinde aile içi ve kadına yönelik şiddet olayları artarken, Türkiye’de bu olayların azaldığı,
 - Bu yılın 4 aylık döneminde meydana gelen kadın cinayetlerinin, geçen yılın aynı dönemine göre %36 oranında düştüğü,
 - Türkiye’de ilk koronavirüs vakasının görülmeye başlandığı 11 Mart tarihinden önceki ve sonraki 70 günlük dönem kıyaslandığında ise aile içi ve kadına yönelik şiddet olay sayısında %7’lik, hayatını kaybeden kadın sayısında %31’lik azalma görüldüğü belirtildi (26.05.2020). [Kaynak](#)
- Bakanlık tarafından, 15 ilde 29.05.2020 saat 24.00 ile 31.05.2020 saat 24.00 arasında uygulanacak olan sokağa çıkma kısıtlaması hakkında genelge gönderildi (28.05.2020):
 - Genelde belirtilen istisnalar hariç olmak üzere Büyükşehir statüsündeki Ankara, Balıkesir, Bursa, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Manisa, Sakarya, Samsun, Van ve Zonguldak olmak üzere toplam 15 ilin sınırları içinde bulunan vatandaşların sokağa çıkmalarının kısıtlanacağı bildirildi. [Kaynak](#)
- 81 il valiliğine gönderilen 65 yaş üstü ve 18 yaş altı kişilerin sokağa çıkma kısıtlaması ile ilgili genelgede (29.05.2020):
 - Daha önce genelge ile sokağa çıkma kısıtlaması getirilen 65 yaş ve üzerindeki vatandaşlar arasında işletme sahibi, esnaf, tüccar, sanayici, serbest meslek sahipleri ile çalışanlardan durumlarını aktif sigortalılıklarını gösteren SGK hizmet belgesi, vergi kaydı, şirket yetki belgesi, oda ve birlik kimliğinden biriyle belgeleyenlerin, sokağa çıkma kısıtlamasından muaf tutulacağı.
 - Daha önce genelge ile sokağa çıkma kısıtlaması getirilen gençlerden 31.12.2002 tarihinden önce doğmuş olanlar (18-20 yaş arasındaki gençler) için sokağa çıkma kısıtlamasının kaldırıldığı,
 - Daha önce yayımlanan genelge ile sokağa çıkma kısıtlamasına tabi olan çocuklar ve gençlerin; ihtiyaca göre bakıcı, aile büyüklerine, kreş veya gündüz bakım evlerine gidebileceği, veli/vasilerinin nezaretinde yolculuk yapabileceği,
 - 65 yaş ve üzeri vatandaşlar için;

- 31.05.2020 Pazar günü 14.00-20.00 saatleri arasında,
 - 0-18 yaş aralığındaki çocuklar ve gençler için;
 - 03.06.2020 Çarşamba ve 05.06.2020 Cuma günü 14.00-20.00 saatleri arasında, yürüme mesafesiyle sınırlı olmak, mesafe kuralına riayet etmek ve maske takmak kaydıyla dışarı çıkabilecekleri bildirildi. [Kaynak](#)
- 81 il valiliğine lokanta, restoran, kafe vb. işyerleri; park, piknik alanları; mesire yerleri ve giyim pazarları ile ilgili genelge gönderildi (30.05.2020):
 - Faaliyetleri geçici süreliğine durdurulan/kısıtlanan lokanta, restoran, kafe, pastane, kıraathane, kahvehane, çay bahçesi, dernek lokallerinin (*iskambil, okey, tavla oyunları ve nargile satışları ile doğrudan temasa neden olacak şekilde dans ve oyun amacıyla yapılan canlı müzik faaliyetleri hariç olmak üzere*) 1 Haziran 2020 Pazartesi günü itibarıyla belirlenen kurallar dâhilinde saat 22.00'a kadar hizmet vermeye başlayacak. Kendi müşterilerine hizmet veren turizm tesislerinin bünyesindeki işletmeler saat sınırlamasına tabi olmayacak.
 - Faaliyetleri geçici süreliğine durdurulan yüzme havuzu, kaplıca, hamam, sauna, SPA merkezleri vb. işletmeler 1 Haziran 2020 Pazartesi günü itibarıyla belirlenen kurallar dahilinde saat 22.00'a kadar; spor merkezleri/tesisleri 24.00'a kadar hizmet vermeye başlayacak.
 - Daha önce genelge ile kısıtlanan park/bahçe, rekreasyon alanları, piknik alanları, mesire ve ören yerleri ile sahil bantlarında (plajlar) piknik, spor, yürüyüş, gezi, balık tutma vb. faaliyetlere (*yerleşim yeri içi park/bahçelerde mangal yapmak hariç olmak üzere*) belirlenen kurallar ve mesafe şartlarına uyularak 1 Haziran 2020 Pazartesi gününden itibaren başlanacak.
 - Geçici süreliğine faaliyetleri durdurulan giyim pazarları (sosyete pazarı) olarak adlandırılanlar başta olmak üzere sergi ve tezgâhlarda giyim, oyuncak, süs eşyası, çanta vb. zaruri olmayan ihtiyaç maddelerinin satışının yapıldığı tüm pazarlarda belirlenen kurallar ve mesafe şartlarına uyularak 1 Haziran 2020 Pazartesi gününden itibaren faaliyetlere başlaması kararlaştırıldı. [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Bakan Zehra Zümrüt Selçuk, COVID-19 ile mücadele sürecinde kronik hastalığı bulunanların 1 Ocak ve sonrasında süresi dolan sağlık raporları ve reçetelerinin ikinci duyuruya kadar geçerli olması kararını aldıklarını belirtti (26.05.2020). [Kaynak](#)
- Bakanlık açılış izni verilen ve 1 Haziran'da yeniden faaliyete başlayacak özel kreş, çocuk kulüpleri ve gündüz bakımevlerinde alınacak tedbirleri açıkladı (29.05.2020):
 - Her grupta *en fazla 10* çocuk bulunması sağlanacak.
 - *Gruplar arası geçişe izin verilmeyecek, gruplardan sorumlu personelin diğer gruplarla temas etmemesi* sağlanacak.
 - *Her odanın temizlik bezleri ayrı olacak. Odalar 40 dakikada bir havalandırılacak.*
 - Kuruluştaki yeni hijyen ve el yıkama algısı için *görsel materyaller kullanılacak.*
 - *Kuruluşlara evlerden oyuncak ve kitap gibi malzemeler kabul edilmeyecek.*
 - Zorunlu haller dışında kuruluşa veliler ve ziyaretçiler kabul edilmeyecek.
 - Şüpheli vaka tanımına uyan personel ve çocuk tespit edilmesi ihtimaline karşı her kuruluş için *bir izolasyon odası oluşturulacak.*
 - Personelin, kuruluşa girişinde uzaktan ateş ölçer ile *ateşi ölçülerek kayıt altına alınacak.*
 - Personelin *kuruluş içinde ve dışında giydikleri kıyafet farklı olacak.*
 - Kuruluşa girişte, kuruluştan ayrılırken ve gün içinde *4 saatte bir çocukların ateşi ölçülecek*, bir çizelge ile kayıt altına alınacak. Ateşi olan çocuklar kuruluşa kabul edilmeyecek.
 - Çocukların birbirlerinin eşyasını kullanmasına müsaade edilmeyecek.
 - Aile, çevresinde COVID-19 tespiti durumunda da kuruluşa bilgi verilecek. Ayrıntılı bilgi için [Tıklayınız](#).
- Bakan Selçuk, engellilerin bilgiye erişimini kolaylaştırmak için farklı engel gruplarına göre tematik olarak rehberler hazırlandığını söyledi (31.05.2020).
 - Otizmli çocuklara yönelik bilgilendirme amacıyla hem basılı hem de görsel [çalışmanın](#) tamamlandığını ve ilgili [videonun](#) sosyal medya hesaplarından paylaşıldığını, otizmli bireyler için bilgilendirici videoların Türk İşaret Diline çevrildiğini belirtti. [Kaynak](#)

- Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün paylaştığı diğer rehberler:
 - [“65 Yaş Üzeri Yaşlılar ve Kronik Hastalığı Bulunan Yaşlılara Yönelik Koronavirüs Bilgilendirme Rehberi - VI”](#)
 - [“Yaş Dönemi Destek Rehberi”](#)
 - [“Otizmli Bireye Sahip Ailelere Yönelik Koronavirüs Rehberi-VII”](#)
 - [“Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Koronavirüs Bilgilendirme Rehberi-VIII”](#)
 - [“Koronavirüs Kolay Okunur Rehber-IV”](#)
 - [“İşitme Engelli Bireyler ve Ailelerine Yönelik Koronavirüs Bilgilendirme Rehberi-IX”](#)

T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

- COVID-19 tedbirleri kapsamında, seferleri durdurulan demiryollarında ilk sefer 28 Mayıs perşembe günü başladı (28.05.2020). Bakan Karaismailoğlu:
 - Günde toplam 16 sefer yapılacağını,
 - Trenlerin yüzde 50 kapasite ile çalışacağını,
 - Tüm gar, istasyon ve trenlerde maske takılmasının zorunlu olacağını,
 - Bilet alabilmek için geçerli HES Kodu ve seyahat izin belgesi isteneceğini,
 - Yemek ve büfe hizmeti verilmeyeceğini açıkladı. [Kaynak](#)
- Bakan Karaismailoğlu, Ticari Yat ve İlkel Yapılı Ahşap Gemilerin faaliyetlerine 01 Haziran 2020'de yeniden başlanacağını bildirdi. [Kaynak](#)
- Bakan Karaismailoğlu, COVID-19'a karşı hazırlıklarını yaparak sertifikalarını alan havalimanlarında uçuşları 1 Haziran'da başlatacaklarını açıkladı (30.05.2020):
 - Şu ana kadar 6 havalimanının sertifikasını aldığını,
 - İlk seferin 1 Haziran saat 10.00'da İstanbul Havalimanından Esenboğa Havalimanına yapılacağını,
 - 1 Haziran'da İstanbul'dan Ankara'nın yanı sıra İzmir'e, Antalya'ya ve Trabzon'a da uçuş seferleri gerçekleştirileceğini,
 - Uçak içerisine el çantası dışında bagaj alınmayacağını belirtti. [Kaynak](#)
- Bakan Karaismailoğlu, Marmaray'da 1 Haziran itibarıyla seferlerin başlatılacağını açıkladı (31.05.2020):
 - Daha önce 5 vagonlu setlerle yapılan iç döngü seferlerinin 10 vagonlu setler ile yapılacağını,
 - Seferlerin 06.00-22.00 saatleri arasında olacağını,
 - Sağlık çalışanlarının 1 Haziran tarihinden itibaren üç ay daha Marmaray ve Başkentray'dan ücretsiz yararlanmaya devam edeceklerini belirtti. [Kaynak](#)
- Bakan Karaismailoğlu, turistik amaçlı gemiler ve gezinti gemilerinin de içinde bulunduğu tüm gemilerde yolcu taşımacılığını başlatacaklarını açıkladı (31.05.2020).
 - COVID-19'a yönelik denizcilik sektörü için alınan tedbirleri kaldırdıklarını belirtti. [Kaynak](#)

T.C. Adalet Bakanlığı

- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül (29.05.2020);
 - COVID-19 salgını nedeniyle cezaevlerinde ertelenen kapalı görüşlerin 1 Haziran'dan itibaren başlayacağını,
 - Adliyelere girişte ateş ölçümü yapılacağını,
 - Adliyelere girecek kişi ve duruşma salonuna alınacak izleyici sayıları sosyal mesafe kuralları dikkate alınarak belirleneceğini,
 - Tüm gerekli tedbirlerin titizlikle uygulanacağını belirtti. [Kaynak](#)
- Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve COVID-19 Bilimsel Danışma Kurulu'nun görüş ve önerileri doğrultusunda **“Adalet Hizmetlerinde Yeni Çalışma Esasları Kılavuzu”** hazırlayarak tüm mahkemelere, başsavcılıklara ve icra müdürlüklerine gönderdi (31.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı

- Bakanlık, COVID-19 salgını kapsamında kapalı olan spor tesislerini, Olimpik ve Paralimpik havuzda yer alan milli sporcuların antrenmanlarına devam edebilmesi için açacaklarını açıkladı (26.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

- Tarım ve Orman Bakanı Dr. Bekir Pakdemirli, yeni tip koronavirüs (COVID-19) nedeniyle ziyarete kapatılan 44 milli parkın ve 249 tabiat parkının, 1 Haziran 2020 itibariyle yeniden hizmet vermeye başlayacağını açıkladı (30.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

- Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü Muammer Yıldız, yaptığı açıklamada (29.05.2020):
 - Özel okul öncesi eğitim kurumları, özel anaokulları ve ana sınıfları 1 Haziran'dan itibaren faaliyetlerine başlayacağını,
 - Sadece özel öğretim kurslarının uzaktan eğitime devam edeceğini belirtti. Detaylı bilgi için [Tıklayınız](#).

T.C. Milli Savunma Bakanlığı

- Bakan Akar, başlatılan normalleşme çalışmaları kapsamında Türk Silahlı Kuvvetlerinde tayin, atama, görevlendirme, terhis ve celplerin başlatılacağını açıkladı (28.05.2020):
 - 31 Mayıs Pazar gününden itibaren terhisleri başlatacaklarını,
 - Terhis olacak gençlerin 18 Mayıs'tan itibaren tedbir olarak gözetim altına alındıklarını,
 - İl ve ilçe sağlık müdürlükleri ile garnizon komutanlıklarının aldığı tedbirler kapsamında askere gelecek gençlere üç-dört gün öncesinde PCR testi yapılacağını belirtti. [Kaynak](#)

T.C. Ticaret Bakanlığı

- Bakan Pekcan, "Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararı" ile ilgili yaptığı açıklamada (27.05.2020);
 - COVID-19 pandemisiyle iş yapma pratiklerinin radikal bir şekilde değiştiğini, dijitalleşmenin önem kazandığı bu dönemde ihracata yönelik dijital faaliyetleri teşvik edecek yeni bir destek mekanizması geliştirdiklerini belirtti. [Kaynak](#)

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA)

- TÜBA "[COVID-19 Küresel Salgın Değerlendirme Raporu](#)" 20 Mayıs 2020 tarihli güncellemeyle birlikte son hali verilerek yayımlandı (25.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Standardları Enstitüsü (TSE)

- TSE Başkanı Prof. Dr. Adem Şahin yaptığı açıklamada (27.05.2020);
 - "[COVID-19 Hijyen, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzu](#)"ndaki tedbirleri uygulayan ve bunun belgelendirilmesini isteyen sanayi kuruluşlarına "güvenli üretim" belgesi verileceğini,
 - TSE'nin hazırladığı yıkanabilir bez maske standartlarına ilişkin 11 firmadan başvuru aldıklarını,
 - Kriterlere göre maskelerin;
 - Görsel özellikleri itibarıyla hatasız olması,
 - Burnu tamamen kapsayacak klips veya tutturucu bir malzemeye desteklenmiş olması
 - Vücutla temasında olumsuz etki sağlayacak kimyasallar olmaması,
 - Bakteri toplama ve nefes alınabilirlik kabiliyetinin ölçülebilmesi,
 - En az 5 kez yıkanabilmesi gerektiğini belirtti. [Kaynak](#)

- TSE, “Sağlıklı Turizm Belgelendirme Programı” kapsamında ilk belgeyi Antalya’da beş yıldızlı bir otele verdi (29.05.2020). [Kaynak](#)

Meslek Örgütleri ve Dernekler

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- Dünya Sağlık Örgütü bir klinik araştırmasının hidroksiklorokin kolunu araştırmanın yan etkilerini dikkate alarak durdurdu! Türkiye’nin hidroksiklorokin kullanan binlerce hastaya ilişkin verileri ne durumda? [TTB Merkez Konseyi bir açıklama yaparak](#), Türkiye’de hidroksiklorokin kullanan binlerce hastaya ilişkin verilerin ne durumda olduğunu sordu (27.05.2020).
- TTB, “Türkiye’nin ilk korona raporu” olarak yayımlandığı duyurulan ancak sonradan yayından geri çekildiği açıklanan çalışmanın, bilimsel yönden ciddi eksiklikleri olduğunu bildirdi. [TTB’nin konuyla ilgili açıklamasında](#) bu tür girişimlerin uluslararası bilim çevrelerinde Türkiye’nin bilimsel araştırma ortamının saygınlığını olumsuz etkileyeceğine dikkat çekildi (27.05.2020).

İstanbul Tabip Odası (İTO)

- İTO tarafından, COVID-19 nedeniyle hayatını kaybeden, 1987 yılı Gülhane Askeri Tıp Akademisi mezunlarından, Genel Cerrahi Uzmanı Dr. Salih Cenap Çevli için başsağlığı mesajı yayımlandı (26.05.2020). [Kaynak](#)
- İTO Yönetim Kurulu tarafından COVID-19 salgını sürecinde yapılan kurum ziyaretleri kapsamında Kartal İlçe Sağlık Müdürlüğü ve Dr. Süheyla Ağkoç Süreyyapaşa Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nin ziyaret edildiği bildirildi (27.05.2020). [Kaynak](#)
- İTO, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu’nun, 25.03.2020 tarihli ve E.70127 sayılı yazısı ile “Pandemi dönemi içerisinde, Sağlık Bakanlığı tarafından alınan tedbirlerin hızlıca sahaya uygulanabilmesi için REÇETEM uygulamasının tüm sağlık tesisleri ve reçete yazan doktorlarımız tarafından kullanılmasının zorunluluk haline geldiği” ifadesinin hukuki dayanağı bulunmadığını; kağıt reçeteler dahil olmak üzere Eczaneler ve Eczacılar Hakkında Yönetmeliğinde yer alan tüm reçetelerin geçerli olması gerektiğini açıkladı (28.05.2020). [Kaynak](#)

Ankara Tabip Odası (ATO)

- ATO tarafından, 25 Mayıs 2020’de Aile Hekimleri ile gerçekleştirilen, pandemi sürecinin değerlendirildiği webinar toplantısının raporu paylaşıldı (27.05.2020). [Kaynak](#)
- ATO tarafından, “Kişisel Koruyucu Ekipman Raporu” yayımlandı (27.05.2020). [Kaynak](#)
- ATO tarafından, pandemi sürecinin genelinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerinin yer aldığı “Pandemi Dönemi Üçüncü Değerlendirme Raporu” yayımlandı (28.05.2020). [Kaynak](#)

İzmir Tabip Odası

- İzmir Tabip Odası tarafından, İzmir Aile Hekimleri Derneği eşliğinde İzmir İl Sağlık Müdürlüğü’nün ziyaret edildiği; İl Sağlık Müdürünün katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda Aile Sağlığı Merkezlerinde COVID-19 Pandemisi ve “Yeni Normal” konularının görüşüldüğü açıklandı (29.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Toraks Derneği (TTD)

- TTD tarafından “[Toraks Bülteni, Haziran 2020 sayısı](#)” bir [tanıtım videosu](#) eşliğinde yayımlandı (26.05.2020). [Kaynak](#)
- TTD tarafından “[COVID Pandemisi Sırasında ve Sonrasında SFT Laboratuvarları Çalışma Koşullarına Yönelik Uzman Raporu](#)” yayımlandı (27.05.2020). [Kaynak](#)
- TTD tarafından, 31 Mayıs Dünya Tütünsüz Günü nedeniyle bir bildiri yayımlandı ve COVID-19 pandemisinde konunun önemi vurgulandı (29.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)

- Dernek tarafından Haftalık Klimik Bülteni'nin 26 Mayıs 2020 tarihli son sayısının yayımlandığı duyuruldu (26.05.2020). [Kaynak](#)

HASUDER'den Haberler

- “Günün Konusu” bölümünde Prof. Dr. Dilek Aslan geçtiğimiz hafta aşağıdaki içerikleri paylaştı; ([Buradan ulaşabilirsiniz](#))
 - COVID-19 sonrası iyileşmenin zorluklarıyla baş etmede BİSİKLET
 - Eşitsizlikler
 - İnfodemi ile mücadeleye çağrı
 - Uyku
 - Güncel durum üzerinden
 - Dünyada gençlerin işsizliği
 - 31 Mayıs Tütünsüz Bir Dünya Gününde
- HASUDER COVID-19 Görev Grubu adına Prof. Dr. Şevkat Bahar Özvarış, Anıl Başpınar, Neslihan Yukarıkır tarafından hazırlanan “Mülteciler ve göçmenler için COVID-19 salgını hazırlık, önleme ve kontrolü” adlı doküman web sitemizde yayımlandı. [Okumak için](#)
- HASUDER Halk Sağlığı Okulu tarafından düzenlenen “Çevre Sağlığı Açısından COVID-19 Pandemisi” adlı webinar Prof. Dr. Çağatay Güler'in sunumuyla gerçekleşti. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Tacettin İnandı, Ulusal Kanal'ın konuğu oldu. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Ahmet Saltık, Yol TV ve KRT'nin konuğu oldu. İzlemek için [Video 1](#), [Video 2](#)
- Uzm. Dr. Ayşe Gülsen Teker'in gerçekleştirdiği Pandemi Günleri Sohbetleri'nin bu haftaki konuğu Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD Öğretim Üyesi ve Kocaeli İl Pandemi Kurulu Üyesi Prof. Dr. Çiğdem Çağlayan oldu. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

Fransa, Paris'teki COVID-19 salgını sırasında hastane dışı kardiyak arrest: popülasyon tabanlı, gözlemsel bir çalışma

Pandemi sırasında hastane dışı kardiyak arrest (OHCA) insidansı ve sonuçlarını pandemi öncesi döneme göre değerlendirmeyi amaçlanmış. Araştırmada pandemi dönemindeki 521 OHCA vakası, pandemi dışı dönemde aynı haftalardaki 3052 OHCA vakası ile karşılaştırılmış. Buna göre haftalık maksimum OHCA insidansının milyon kişi başına 13.42'den pandemi döneminde 26.64'e yükseldiği, hastaların demografik özelliklerinin önemli ölçüde değişmese de, evde OHCA sıklığının daha yüksek, kardiyopulmoner resüsitasyon ve şoklanabilir ritmin daha az, müdahalede gecikmenin daha uzun olduğu saptanmış. Ayrıca pandemi döneminde, hastaneye yatışta sağkalım oranının daha düşük olduğu raporlanmış. Onaylanmış veya şüphelenilen COVID-19 enfeksiyonunun, pandemi sırasında OHCA insidansındaki artışın yaklaşık üçte birini oluşturduğu belirtilmiş. Pandemi döneminde OHCA insidansındaki artış ve sağkalımdaki azalma her ne kadar kısmen COVID-19 enfeksiyonları ile ilgili olsa da, sağlık hizmetlerinin pandemiye kilitlenmesiyle ilişkili dolaylı etkilerin de olası bir neden olabileceği belirtilmiş.

Marijon E. et al. Out-of-hospital cardiac arrest during the COVID-19 pandemic in Paris, France: a population-based, observational study. The Lancet Public Health, 2020. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(20\)30117-1](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(20)30117-1)

COVID-19 tedavisi için, makrolid eklenerek veya eklenmeksizin, hidroksiklorokin veya klorokin: çok uluslu kayıt analizi

Makalede COVID-19 tedavisi için makrolid eklenerek veya eklenmeksizin hidroksiklorokin veya klorokin kullanımı ile ilgili olarak yapılan analizde altı kıtadaki 671 hastaneden elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Tanıdan 48 saat sonra ilgilenilen tedavilerden birini alan hastalar dört tedavi grubundan birine (tek başına klorokin, bir makrolid ile klorokin, tek başına hidroksiklorokin veya bir makrolid ile hidroksiklorokin) dâhil edilmiş ve bu tedavilerin hiçbirini almayan hastalar kontrol grubu olarak değerlendirilmiştir. İlgilenilen başlıca sonuçlar hastane mortalitesi ve de-novo ventriküler aritmilerin ortaya çıkması olarak belirlenmiştir. COVID-19 tanısı alan 96 032 hasta (ortalama yaş 53,8 yıl; %46,3 kadın) dâhil edilme kriterlerini karşılamış. Bu hastaların 10 698'i (%11,1) hastanede yaşamını kaybetmiş. Hastane içi ölüm kontrol grubunda %9,3 iken, hidroksiklorokin grubunda %18,0 (hazard ratio 1,335 [% 95 GA=1,223–1,457]), bir makrolid ile hidroksiklorokinin birlikte kullanıldığı grupta ise %23,8 (hazard ratio 1,447 [% 95 GA=1,368–1,531]) olarak saptanmış. Ayrıca kontrol gruplarına kıyasla hastane yatışında de novo ventriküler aritmi görülme riski hidroksiklorokin grubunda 2,369 (%95 GA=1,935-2,900) ve hidroksiklorokin+makrolid grubunda 5,106 (%95 GA=4,106-5,983) kat yüksek olarak bulunmuş. Sonuç olarak hidroksiklorokin veya klorokin, tek başına veya makrolid ile birlikte kullanıldığında, COVID-19 tedavisi için yararı doğrulanamamış olmakla birlikte bu ilaç rejimlerinin her birinin hastane içinde sağkalımın azalması ve ventriküler aritmilerin sıklığının artması ile ilişkili olduğu gösterilmiştir.

Mehra MR. et al. Hydroxychloroquine or chloroquine with or without a macrolide for treatment of COVID-19: a multinational registry analysis. *The Lancet* 2020. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)31180-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)31180-6)

Adenovirüs tip 5 vektör COVID-19 (Ad5-nCoV) aşısının güvenilirliği, tolere edilebilirliği ve immünojenitesi: doz yükseltilebilir, açık etiketli, randomize olmayan, insan denemesi yapılan ilk aşı çalışması

Wuhan, Çin'de yürütülen tek merkezli, açık etiketli, randomize olmayan faz 1 çalışması 18-60 yaş arası sağlıklı bireylerle yürütülmüş. Katılımcılar üç farklı miktarda viral parçacık (5×10^{10} , 1×10^{11} , $1,5 \times 10^{11}$) içeren aşı gruplarına ayrılmış. Aşılamadan sonraki 7 günde yan etki gelişmesi ilk çıktı olarak kabul edilmiş. Aşının güvenilirliği 28. gün sonunda değerlendirilmiş. Spesifik antikorlar, nötralize edici antikor yanıtı ve T hücre yanıtı uygun testlerle araştırılmış. %51'i erkek, %49'u kadın 108 kişiden oluşan örneklemin yaş ortalaması 36,3. Katılımcılar düşük doz orta ve yüksek doz olmak üzere üç eşit gruba ayrılmış. İlk 7 gün içerisinde düşük doz grubunda 30 (%83), orta doz grubunda 30 (%83) ve yüksek doz grubunda 27 (%75) kişide en az bir semptom gelişmiş. Aşı yerinde görülen en sık yan etki ağrıdır ($n=58$ (%54)). En sık görülen sistemik yan etkiler ise ateş ($n=50$, %46), yorgunluk ($n=47$, %44), baş ağrısı ($n=42$, %39) ve kas ağrısı ($n=18$, %17). Aşılamadan sonraki 28 günlük süreçte kişilerde herhangi bir ciddi yan etki görülmemiş. Aşılamadan 28 gün sonra yapılan analizlerde, katılımcıların çoğunluğunda pozitif T hücre tepkisinin görüldüğü veya virüs spesifik antikorların tespit edildiği rapor edilmiş. Ad5-nCoV aşısının 28. gün değerlendirmesinde tolere edilebilir ve immünojen olduğu görülmüş. Hümorale yanıt 28. günde pik yapmış ve 14. günde spesifik T hücre yanıtı görülmeye başlanmıştır. Bulgular, Ad5 vektörlü COVID-19 aşısının daha fazla araştırmayı gerektirdiğini göstermektedir.

Zhu, F.C. et. al, Safety, tolerability, and immunogenicity of a recombinant adenovirus type-5 vectored COVID-19 vaccine: a dose-escalation, open-label, non-randomised, first-in-human trial. *The Lancet*, 2020. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)31208-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)31208-3)

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver, Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler, Arş. Gör. Dr. Güzin Özbey ve Arş. Gör. Dr. Atalay Aktuna tarafından hazırlanmıştır.*